

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2350

Vragen van de leden **Piri** (PvdA) en **Kröger** (Groenlinks) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *verdrinkingen bij «pushbacks» bij de Egeïsche eilanden* (ingezonden 21 februari 2022).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Buitenlandse Zaken), mede namens de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (ontvangen 6 april 2022)

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Aegean pushbacks lead to drowning»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 4

Bent u het ermee eens dat gewelddadige «pushbacks», waarbij vluchtelingen overboord worden gegooid en door verdrinking om het leven komen, een nieuw dieptepunt vormen en volstrekt onaanvaardbaar zijn?

Wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat het recht op het aanvragen van asiel op de Griekse eilanden gewaarborgd blijft?

Antwoord 2, 4

Het kabinet deelt de zorgen over de berichtgeving over vermeende pushbacks aan de buitengrenzen van de EU. Aan de Europese buitengrenzen dient te worden gehandeld conform het internationaal en Europees recht waaronder de fundamentele rechten en naleving van het principe van non-refoulement. Het kabinet neemt dan ook actief stelling tegen vermeende pushbacks en kaart dit, zowel in multilateraal als bilateraal verband aan. Dit zal het kabinet blijven doen.

Lidstaten van de Europese Unie zijn zelf primair verantwoordelijk voor de uitvoering van grenstoezicht. Voor lidstaten met buitengrenzen is dit niet altijd eenvoudig. Het kabinet heeft dan ook begrip voor de moeilijke situatie waarin deze lidstaten zich bevinden. Voor het kabinet staat echter buiten kijf dat bij grensbeheer van zowel onze eigen grenzen, als de gemeenschappelijke Europese buitengrenzen internationaal en Europees recht gerespecteerd dient te worden, waaronder nadrukkelijk respect voor het beginsel van non-refoulement. Dit is ook van belang omdat we als waardengemeenschap

¹ Aegean Pushbacks Lead to Drowning – Lighthouse Reports

binnen de EU zorg moeten dragen voor het respecteren van de rechtsstaat en het Unierecht in het algemeen. Nederland brengt zorgen omtrent pushbacks over, zowel bilateraal, als bij de Europese Commissie. De Commissie ziet, als hoedster van de verdragen, toe op de naleving van Europees recht door de lidstaten. Het kabinet neemt dan ook actief stelling tegen vermeende pushbacks, zowel in multilateraal als bilateraal verband en zal dit blijven doen.

Vraag 3

Bent u bereid om tijdens het staatsbezoek aan Griekenland in maart deze grove mensenrechtenschending te bespreken met uw Griekse collega en erop aan te dringen direct actie te ondernemen om deze illegale praktijken te stoppen?

Antwoord 3

Zoals bekend bij uw Kamer is het staatsbezoek aan Griekenland tot nader order uitgesteld. Het kabinet spreekt zich bij iedere passende gelegenheid uit over vermeende pushbacks, zowel in bilateraal verband als in diverse internationale gremia, zo ook met Griekenland.² Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 2 en 4 kaart Nederland de bestaande zorgen over pushbacks op verschillende niveaus aan. Het kabinet zal dat blijven doen.

Vraag 5

Bent u het ermee eens dat er inmiddels voldoende betrouwbaar bewijs bestaat om te concluderen dat Griekenland zich schuldig maakt aan geweld-dadige pushbacks? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 5

Het kabinet acht het noodzakelijk dat er serieuze opvolging wordt gegeven aan signalen over pushbacks. De Griekse regering is van mening dat, naast de openbaar aanklager, ook nationale instanties als de Ombudsman, de Nationale Transparantie-Autoriteit (NTA) en de interne opsporings- en vervolgingsautoriteit van de Griekse politie en kustwacht (SIASC) een rol kunnen vervullen bij het onderzoeken van vermeende pushbacks. In juni 2021 opende de Openbaar Aanklager bij het Hooggerechtshof een onderzoek inzake vermeende pushbacks. Bij het ontbreken van eigenstandige informatie wacht ik het resultaat van dit onderzoek af. Het gaat bij de berichten over pushbacks vaak om informatie die lastig te verifiëren is. Juist deze constatering onderstreept het belang van een onafhankelijk monitoringsmechanisme. De Europese Commissie spant zich in voor het opzetten ervan in lidstaten met aanhoudende pushbackberichten. Het kabinet steunt deze inspanning.

Vraag 6, 7

Bent u op korte termijn bereid contact op te nemen met de verantwoordelijke EU-commissaris om te bespreken op welke manier er eindelijk een einde komt aan de illegale «pushbacks» in de Egeïsche zee en op andere plekken aan de Europese buitengrenzen?

Bent u daarnaast bereid om er bij de Europese Commissie op aan te dringen rechtszaken te starten tegen lidstaten die zich schuldig blijven maken aan deze praktijken, bestaande uit «pushbacks» en het overboord gooien van mensen?

Antwoord 6, 7

Zoals aangegeven in reactie op vraag 2 en 4 brengt Nederland zorgen omtrent pushbacks over bij de Europese Commissie. Indien de Commissie meent dat een lidstaat relevante Europese wet- en regelgeving niet of onjuist toepast, kan de Commissie, als hoedster van de verdragen, een inbreukprocedure tegen de betreffende lidstaat starten. Het kabinet zal het belang van het respecteren van fundamentele rechten aan de grens blijven benadrukken. De Europese Commissie ziet, als hoedster van de verdragen, toe op de naleving van het Europees recht met inbegrip van de fundamentele rechten. Commissaris Johansson is doorlopend in nauw contact met de betrokken lidstaten,

² Kamerstuk 27 062, nr. 123

waaronder Griekenland, en hierbij onderstreept zij dat het naleven van Europees en internationaal recht essentieel is, er geen sprake mag zijn van pushbacks en transparantie van het grootste belang is. Het kabinet spreekt hier ook over met de Commissie en dringt er op aan serieus naar vermeende schendingen te kijken, ook met betrekking tot de Egeïsche zee. Het kabinet brengt zorgen omtrent vermeende pushbacks op bij de Europese Commissie, alsook in bilateraal verband, bij iedere passende gelegenheid, en zal dit blijven doen.

Vraag 8

Bent u het ermee eens dat Europese migratiefondsen niet aan Griekenland kunnen worden uitgekeerd zolang het land gewelddadige pushbacks blijft uitvoeren?

Antwoord 8

Het is duidelijk dat lidstaten zich bij de uitvoering van het grensbeheer dienen te houden aan het internationaal en Europees recht. Ook is in bijvoorbeeld de Verordening tot oprichting van het Fonds voor geïntegreerd grensbeheer (BMVI) vastgelegd dat de op basis van deze verordening gefinancierde acties worden uitgevoerd met volledige inachtneming van de rechten en beginselen die zijn verankerd in het EU-recht. Hieronder valt ook het Handvest, en de internationale verplichtingen van de EU met betrekking tot de grondrechten, in het bijzonder door ervoor te zorgen dat de beginselen van non-discriminatie en non-refoulement worden nageleefd. Het is aan de Europese Commissie om daarop toe te zien.

Vraag 9

Welke stappen gaat u verder ondernemen met als doel een einde te maken aan illegale «pushbacks» aan de Europese buitengrenzen?

Antwoord 9

Zoals aangegeven in de antwoorden 2 en 4 neemt het kabinet actief stelling tegen vermeende pushbacks en kaart de problematiek op diverse momenten aan. Nederland benadrukt in zowel bilaterale contacten als binnen de Europese Unie het belang van naleven van Europees en internationaal recht in grensgebieden. Nederland heeft met verschillende lidstaten op zowel politiek als (hoog)ambtelijk niveau gesproken over de verplichting fundamentele rechten te respecteren en het belang van transparantie aan de grens onderstreept, en zal dat blijven doen.